

Europees Recht

Europese liberalisering van gereguleerde markten

Vanessa GALHARDO-GALHETAS
Regulatory Counsel voor De Post
en deeltijds assistent aan het Instituut voor Europees Recht K.U.Leuven

I. Europese liberalisering van geregeleerde markten een trend

Ten tijde van het Verdrag van Rome, reeds meer dan 50 jaar geleden (1957), bestond er een grote tolerantie voor staatsinterventie. In de jaren '90 heroriënteerde de Europese Gemeenschap zich in de richting van een meer liberale benadering van de markt, dit ging gepaard met de benadrukking van een verminderde tolerantie voor staatsinterventie en de bestaande monopolies. Staatsinterventie werd beschouwd als een belemmering voor de volledige marktintegratie. Het geloof in de vrije markt werd gestoeld op de overtuiging dat private ondernemingen veel efficiënter en consument gericht zijn dan de overheid of publieke ondernemingen. Liberalisering van geregeleerde markten leek onvermijdelijk om de interne markt volledig tot stand te brengen.

Dit is de achtergrond waartegen de voorbije 15 jaar een Europees debat rond Europese liberalisering van geregeleerde markten werd gevoerd. Deze uiteenzetting zal de gemeenschappelijke kenmerken van de liberalisering van verschillende sectoren bespreken en het concept dienst van algemeen economisch belang en de daarmee samenhangende universele dienst bespreken. Verder zullen de liberalisering van een aantal specifieke sectoren onder de loep worden genomen.

II. Gemeenschappelijke kenmerken van Europese liberalisering van geregeleerde markten

1. Netwerk industrieën
2. Graduele liberalisering
3. Sector specifiek regulering
4. Belangrijke rol voor Europese Commissie en het Hof van Justitie

III. Dienst van algemeen economisch belang

1. Geen definitie
2. Artikel 86 van het EG-Verdrag
3. Artikel 16 van het EG-Verdrag
4. Art. 36 Handvest van de grondrechten van de EU

IV. Universele dienst

- I. Definitie

II. Marktfaaling

III. Toegang

IV. Financiering

V. Continuïteit

V. Sector specifieke regulering

Mededingingsrecht is onvoldoende om een competitieve markt te creëren. Bijgevolg werd mededingingsrecht en sector specifieke regulering gecombineerd om competitie te stimuleren en misbruik van machtspositie te voorkomen. De zwakte van het initiële liberaliseringproces was de overtuiging dat regulering minimaal diende te zijn en de markt uiteindelijk zou gereguleerd worden door de zogenaamde “onzichtbare hand” onder toepassing van de principes uit het mededingingsrecht.

Door middel van drie case studies (telecom-, post- en elektriciteitssector) zal nagegaan worden hoe de regels rond vrij verkeer gecombineerd werden met sector specifieke regulering om tot een liberalisering te komen.

§1. Telecommunicatie sector

A. Achtergrond

B. Maatregelen

§2. Post sector

A. Achtergrond

B. Maatregelen

§3. Energie sector

A. Achtergrond

B. Maatregelen

VI. Conclusie

VII. Bibliografie

Bibliografie

I. Wetgeving

Richtlijnen

- Richtlijn 96/92/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 december 1996 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit
- Richtlijn 97/67/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 december 1997 betreffende gemeenschappelijke regels voor de ontwikkeling van de interne markt voor postdiensten in de Gemeenschap en de verbetering van de kwaliteit van de dienst
- Richtlijn 2002/19/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake de toegang tot en interconnectie van elektronische-communicatienetwerken en bijbehorende faciliteiten (Toegangsrichtlijn)
- Richtlijn 2002/20/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 betreffende de machtiging voor elektronische-communicatienetwerken en -diensten (Machtigingsrichtlijn)
- Richtlijn 2002/21/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake een gemeenschappelijk regelgevingskader voor elektronische-communicatienetwerken en -diensten (Kaderrichtlijn)
- Richtlijn 2002/22/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 maart 2002 inzake de universele dienst en gebruikersrechten met betrekking tot elektronische-communicatienetwerken en -diensten (Universeledienstrichtlijn)
- Richtlijn 2002/39/EG van het Europees Parlement en de Raad van 10 juni 2002 tot wijziging van Richtlijn 97/67/EG met betrekking tot de verdere openstelling van de postmarkt in de Gemeenschap voor mededinging
- Richtlijn 2002/77/EG van de Commissie van 16 september 2002 betreffende de mededinging op de markten voor elektronische-communicatienetwerken en -diensten
- Richtlijn 2003/54/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit en houdende intrekking van Richtlijn 96/92/EG - Verklaringen met betrekking tot ontmantelings- en afvalbeheeractiviteiten
- Richtlijn 2003/55/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2003 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en houdende intrekking van Richtlijn 98/30/EG
- Richtlijn 2008/6/EG van het Europees Parlement en de Raad van 20 februari 2008 tot wijziging van Richtlijn 97/67/EG wat betreft de volledige voltooiing van de interne markt voor postdiensten in de Gemeenschap

Green en White Papers van de Commissie

- Commission Green Paper on services of general interest COM(2003)

- Commission White Paper on Services of General Interest, COM (2004)

Kaderbeslissingen en beslissingen

- Community framework for State aid in the form of public service compensation [2005] OJ C297/04
- Decision on State aid in the form of public service compensation granted to certain undertakings entrusted with the operation of services of general economic interest [2005] OJ L312/67

II. Rechtspraak

Gerecht van eerste aanleg

- T-266/02, Deutsche Post AG/Commissie, 1 juli 2008.
- T-442/03, SIC – Sociedade Independente de Comunicaçã, SA/Commissie, 26 juni 2008.

Hof van Justitie

- C-341/06 P en C-342/06 P, Chronopost SA/Commissie, 1 juli 2008.
- C-458/03, Parking Brixen GmbH, 13 oktober 2005.
- C-280/00, Altmark Trans, 24 juli 2003.
- C-202/88, French Republic/Commission, 19 maart 1991.
- C-393/92, Municipality of Almelo/NV Energiebedrijf Ijsselmij, 27 april 1994.
- C-320/91, Corbeau, 19 mei 1993.

III. Rechtsleer

A. Boeken

- ABRAHAM, F. en STUYCK, J., *Privatisations and public procurement in the European Union*, Leuven University Press, 1998, 141 blz.
- ALLEN & OVERY, *Changes to European Electricity and Gas Markets*, Allen & Overy, 344.
- DEHOUSSE, F., ZGAJEWSKI, T., *le secteur des télécommunications en Belgique: quel Bilan après cinq ans de concurrence*, CRISP, 2003, 93 blz.
- GERADIN D., *The liberalization of state monopolies in the European Union and beyond*, Kluwer Law International, 2000, 369 blz.
- LAROUCHE, P., *Competition law and regulation in European telecommunications*, Hart, 2000, 466 blz.
- LOUIS, J.V., *Les services d'intérêt économique general et l'Union européenne*, Bruylant, 2006, 450.
- SZYSZCZAK, E., *The regulation of the state in competitive markets in the EU*, Hart, 2007, 293.

- THIRION, N., *La regulation dans les telecommunications: vers une concurrence réglée?* in Commission Droit et Vie des affaires, La regulation économique dans la vie des affaires, Bruylant, 2007, 39-53.
- VAN HOORNE T., *Liberalisering van de Europese postmarkten en de strategische implicaties voor De Post*, K.U.Leuven, faculteit economische en toegepaste economische wetenschappen, 2005, 89 blz.
- VANTOMME, J. en FRATINI, A., *Licensing regimes in the postal sector: the impact of the recent EC proposal for a third Postal Directive*, in Competition and Regulation in the Postal and Delivery sector, Edward Elgar Publishing, 2008, 282-293.

B. Tijdschriften

- CAMERON, P.D., *The internal market in energy: harnessing the new regulatory regime*, E.L.Rev. 2005, 30(5), 631-648.
- CAMERON, P. (ed.), reviewed by JOHNSTON, A., *Legal aspects of EU energy regulation-implementing the new directives on electricity and gas across Europe*, E.L.Rev. 2006, 31(1), 136-140.
- SAUTER, W., *Services of general economic interest and universal service in EU law*, E.L.Rev. 2008, 33(2), 167-193.